



GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

2020

O NAMA

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) je neprofitna, nevladina organizacija koja je osnovana i registrovana u septembru 1999. godine sa ciljem da unaprijedi položaj nevladinih organizacija u Crnoj Gori i otvoriti put ka većoj demokratizaciji države i društva uopšte.

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) od svog osnivanja aktivno radi na jačanju kapaciteta civilnog društva i stvaranju povoljnog okruženja za njegovo djelovanje, sa fokusom na pravni okvir, civilni dijalog i javno finansiranje.

MISIJA

Misija CRNVO je da pruži podršku razvoju nevladinih organizacija u Crnoj Gori i doprinese stvaranju adekvatnog okvira za učešće građana i nevladinih organizacija u pitanjima javne politike i razvoju civilnog društva.

VIZIJA

Naša vizija je Crna Gora kao demokratsko i građansko društvo, društvo razvijene vladavine prava i aktivnih građana u kojem nevladine organizacije igraju važnu ulogu u pitanjima društvenog razvoja.

PROGRAMI

Program za unaprijeđenje pravnog i institucionalnog okvira za djelovanje organizacija civilnog društva

Program za unaprijeđenje pravnog i institucionalnog okvira za djelovanje OCD ima za cilj uspostavljanje i unapređenje saradnje sa javnom upravom, odnosno Vladom i lokalnim samoupravama, kao i sa međunarodnim vladinim i nevladinim organizacijama i EU. Kroz ovo odjeljenje se stvara održivi okvir za uticaj NVO na Vladine i sektorske politike, kao i na politike lokalnih samouprava. Unaprijeđuje se okvir za učešće građana u kreiranju strateških i sektorskih politika i poboljšava nivo implementacije zakona i javnih politika. Samim tim, utiče se i na povećanje transparentnosti rada Vlade i lokalnih samouprava. Pored ovoga, u okviru djelatnosti ovog sektora je i unaprijeđenje saradnje sa EU i međunarodnim vladinim i nevladinim organizacijama i obezbjeđivanje učešća NVO u projektima koje oni realizuju.

Program za razvoj filantropije i društvenu odgovornost preduzeća

Program za razvoj filantropije i društvenu odgovornost preduzeća ima za cilj kreiranje raznolikih strategija za finansiranje nevladinih organizacija i njihovih aktivnosti. U okviru ovog programa razvijaju se modeli samofinansiranja nevladinih organizacija, kao i šeme za finansiranje NVO iz privatnog sektora i drugih izvora, donatora. Iz tog razloga se posebna paznja poklanja uspostavljanju i unaprijeđenju saradnje NVO sa privatnim sektorom i razvijanju kulture filantropije i društveno odgovornog poslovanja i ponašanja.

Program za pružanje informacija i savjeta

Program za pružanje informacija i savjeta –čiji je cilj koordinacija usluga koje CRNVO pruža i upravljanje ljudskim resursima. Ovo odjeljenje se bavi i povećanjem učešća NVO u realizaciji servisa iz domena rada državne i lokalne uprave. Samim tim što je odgovoran za obezbjeđivanje servisa, ovaj program snosi veliki dio odgovornosti za samoodrživost CRNVO-a. Ključne aktivnosti programa su i proširenje i unaprjeđenje tima trenera CRNVO, pripremanje programa treninga, organizovanje alternativnih vidova obrazovanja itd. Kada je u pitanju upravljanje ljudskim resursima, ovaj sektor zadužen je i za poboljšanje kvalifikacija i specijalizacija osoblja.

Program za jačanje kapaciteta

Ključne aktivnosti ovog odjeljenja su izgradnja i unaprjeđenje kapačiteta nevladinog sektora u Crnoj Gori, odnosno realizacija onoga što stoji u samom nazivu naše organizacije. Cilj ovog programa je poboljšanje sposobnosti NVO-a u implementaciji projekata i organizacijskom menadžmentu.

Program za dobro upravljanje

Ovim programom želimo doprinijeti uspostavljanju transparentne i odgovorne javne uprave koja kao takva obezbeđuje visok kvalitet javnih usluga i efektivno upravlja javnim resursima. Razvijanje javnih politika koje su usklađene sa evropskim standardima, monitoring primjene javnih politika i zalaganje za njihovo unaprjeđenje kao i jačanje administrativnih i stručnih kapaciteta organa javne uprave za sprovođenje reformskih politika biće ključni mehanizmi za ostvarivanje promjena u okviru ovog programa. Pritom, Reforma javne uprave, borba protiv korupcije na nacionalnom i lokalnom nivou i zaštita zviždača (eng.whistleblowers) su samo neke od oblasti koji će biti u fokusu pažnje naših aktivnosti.

Program za istraživanje i analize

Ovim programom želimo pružiti relevantna istraživanja i analize koje će doprinijeti unaprjeđenju održivosti organizacija civilnog društva u Crnoj Gori. Istraživanja stavova javnog mnjenja o organizacijama civilnog društva, analiza pravnog i političkog okvira za djelovanje civilnog društva te analiza donatorskih politika kao mehanizam podrške razvoju civilnog društva su samo neke od oblasti koje će biti u fokusu ovog programa. Takođe, istraživanjima i analizama biće obuhvaćene i različite tematske oblasti koje tangiraju pitanja kvaliteta saradnje organizacija civilnog društva, kao i njihovu saradnju sa javnim i biznis sektorom.

KORISNICI

Korisnici Centra, direktni i indirektni, su: nevladine organizacije, građani, mediji, donatori, volonteri, lokalna samouprava, državna uprava i privredni subjekti.

CRNVO MAILING LISTA

CRNVO e-mail lista uspostavljena je 2001. godine u cilju razmjene informacija između NVO ali i informacija koje se odnose na okruženje u kojem djeluju NVO u Crnoj Gori. E-mail lista treba da omogući bolje informisanje o dostupnim konkursima, javnim raspravama, mogućnostima učešća u tijelima koje formiraju institucije javnog sektora, zakonskim obavezama NVO, dostupnim obukama, događajima koje organizuju NVO, inicijativama, i o drugim informacijama od značaja za NVO.

Poseban cilj uspostavljanja CRNVO e-mail liste je podsticanje dijaloga između organizacija korisnika, razmjena mišljenja i stavova u vezi sa pitanjima koja se odnose na rad i djelovanje NVO Korisnici CRNVO e-mail liste su dominantno NVO ali i druga pravna i fizička lica koja su zainteresovana da dobijaju i plasiraju informacije u vezi sa NVO.

2020. GODINA u brojkama

Naše obuke je prošlo

191

predstavnik/ca nevladinih
organizacija i javnih institucija

Pružili smo više od

340

help desk usluga

Podneseno je

18

inicijativa uz mentoring
podršku RC

Organizovali smo

15

javnih događaja
namijenjenih građanima/kama,
predstavnicima/ama NVO i
javnih institucija

RESURSNI CENTAR

za organizacije civilnog društva

Vrijednost projekta: **546.640,53 eura**, od čega EU finansira **491.976,48 eura**, a Ministarstvo javne uprave kofinansira **54.664,05**.

Trajanje projekta: jul 2018. godine - jul 2021. godine

Resursni centar za organizacije civilnog društva u Crnoj Gori predstavlja zajednički projekat Centra za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) i naših partnera CRNVO lokalnih resursnih centara: NVO Bonum iz Pljevalja, NVO Nada iz Herceg Novog, Novi horizont iz Ulcinja i Bjelopoljskog demokratskog centra a koji je podržan od strane Evropske unije. Saradnici na projektu su Ministarstvo javne uprave, Kancelarija za evropske integracije kao i Zajednica opština Crne Gore.

Resursni centar kao novi format u okviru naše organizacije će tri godine, tokom trajanja ovog projekta predstavljati servisni centar za svakodnevnu podršku svim organizacijama civilnog društva, ali i pojedincima aktivistima i aktivistkinjama u vidu programa za jačanje kapaciteta, help-desk usluga, istraživanja, organizovanja javnih skupova, sajmova i konferencija i sličnih aktivnosti. Paralelno sa pružanjem čitavog niza usluga, radićemo na zakonskim i drugim izmenama, koje omogućavaju nesmetan rad NVO, i intezivno tražiti primjenu tih rješenja.

Opšti cilj Resursnog centra je osnažene organizacije civilnog društva koje aktivno doprinose razvoju participativne demokratije u Crnoj Gori. Dok je specifčni cilj RC-a poboljšati kapacitete organizacija civilnog društva kako bi bili efikasni, odgovorni i nezavisni akteri i doprinijeti kreiranju okruženja koje pogoduje razvoj civilnog društva.

U okviru Resursnog centra za organizacije civilnog društva biće organizovan niz programa za jačanje kapaciteta, veliki broj javnih događaja i sastanaka. Uporedno, organizacije civilnog društva imaju pravo da koriste help desk usluge Resursnog centra za organizacije civilnog društva kao i usluge lokalnih resursnih centara.

Resursni centar ostaje otvorena prva adresa svim organizacijama civilnog društva i pojedincima koji planiraju da u formi udruženja i organizacija doprinesu razvoju društva u svim segmentima.

#DomAktivizma
Više na www.crnvo.me



RESURSNI CENTAR
Centar za razvoj nevladinih organizacija





PROJEKTNE AKTIVNOSTI

- Uspostavljanje Savjetodavnog odbora Resursnog centra
- Kreiranje vodiča za pružanje usluga organizacijama civilnog društva od strane konzorcijuma resursnog centra (nacionalni i lokalni resursni centri)
- Organizovanje programa obuke lokalnih resursnih centara za pružanje usluga
- Pružanje standardizovanih servisa podrške na nacionalnom i lokalnom nivou
 - Pružanje PR podrške OCD
 - Objavljivanje E-magazina za OCD
 - Kreiranje baze podataka dobitnika CSF grantova
 - Potpisivanje Sporazuma o saradnji sa CG Akademijom nauka i umjetnosti
 - Definisanje i objavljivanje godišnjih kataloga obuka za OCD
 - Mentorska podrška OCD u podnošenju inicijativa, komentara i sugestija o javnim politikama
 - Kreiranje analiza vezanih za učešće OCD u procesima donošenja odluka na nacionalnom i lokalnom nivou
 - Kreiranje analize u vezi sa javnim finansiranjem OCD
 - Sprovodenje istraživanja u vezi sa povjerenjem građana u OCD
 - Organizovanje konferencije o podsticajnom okruženju za organizacije civilnog društva

HELP DESK USLUGE NACIONALNI I LOKALNI RESURSNI CENTRI

Nacionalni resursni centar i lokalni resursni centri pružaju pravne, finansijske i PR usluge svim organizacijama civilnog društva. Podrška je omogućena u komunikaciji sa help desk menadžerom, lokalnim resursnim centrima i pravnom i finansijskom službom putem: sastanka, e-mail, telefonski, putem društvenih mreža.



AKTIVNOSTI U BROJKAMA

- 12 izdanja E-magazina
- 2 posebna web sajta
- 6 konsultacija sa OCD
- 9 treninga za male i nedovoljno razvijene NVO
- 9 treninga za srenje razvijene NVO
- 2 sajma NVO EXPO u 2019. i 2020. godini
- 2 foruma donatora u 2019. i 2020. godini
- 2 godišnje konferencije o statusu NVO u crnogorskem društву
- Podsticajni okvir za rad nevladinih organizacija

KATALOG OBUKA

- 9 treninga za male i nedovoljno razvijene organizacije
- 9 treninga za srednje razvijene organizacije
- 2 treninga za NVO dobitnice granta kroz CSF program
- 5-dnevni program jačanja kapaciteta za OCD koje pružaju podršku drugim stranama
- 6 treninga za mreže nevladinih organizacija



AKTIVNOSTI SPROVEDENE TOKOM 2020. GODINE

OBUKE ZA OCD

Tokom 2020. godine, održano je ukupno šest obuka za organizacije civilnog društva.

Jedna obuka je organizovana za **dobitnike/ce grantova kroz CSF program** na temu:

- *Monitoring i evaluacija*

Tri treninga organizovana su za **male organizacije**, na teme:

- *Pisanje projekata za fondove ministarstava*
- *Javno zastupanje*

Dva treninga organizovana su za **srednje razvijene organizacije**, na teme:

- *Pisanje projekata za EU fondove*
- *Istraživanja i metodologija istraživanja*

Organizovana su i dva programa za **mreže**, kao i jedan petodnevni program za jačanje kapaciteta **organizacija civilnog društva**.

Ovim obukama prisustvovalo je 110 predstavnika/ca organizacija civilnog društva.

KONSULTACIJE ZA NEVLADINE ORGANIZACIJE

Organizovane su **tri konsultacije** namijenjene predstavnicima/ama nevladinih organizacija i javne uprave. Prve dvije konsultacije organizovane su u Bijelom Polju na temu *Finansiranje NVO iz lokalnog budžeta i Unaprjeđenje kapaciteta NVO*, a treća u Ulcinju na temu *Uticaj COVID19 na rad nevladinih organizacija*. Ovim konsultacijama prisustvovalo je 110 učesnika/ca.



SPROVEDENO JE ISTRAŽIVANJE STAVOVI GRAĐANA O NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA



PRUŽENA JE MENTORSKA PODRŠKA U IZRADI I PODNOŠENJU 18 INICIJATIVA NVO



OBJAVLJENA SU ČETIRI IZDANJA E-MAGAZINA NVO BILTEN

Iako je 2020. godinu obilježila COVID19 pandemija, koja je uticala na rad i funkcionisanje svih organizacija i institucija u Crnoj Gori, CRNVO je i tokom pandemije pružao help desk usluge za organizacije civilnog društva, što je podrazumijevalo pravno i finansijsko savjetovanje u online formatu.

Tokom 2020. godine, pružene su

324

help desk usluge

Sve informacije i pozivi dostupni su na sajtu www.euresursnicentar.me



Resursni centar ▾ Unapređenje kapaciteta OCD ▾ Vijesti Arhiva ▾ CSF projekti Kontakt MNE ▾

EU Resursni centar za organizacije civilnog društva u Crnoj Gori



Help desk

Resursni centar predstavlja svojevrsni servisni centar koji pruža svakodnevnu podršku organizacijama civilnog društva, ali i pojedincima aktivistima i aktivistkinjama u njihovom radu. Organizacije civilnog društva mogu se obratiti Resursnom centru za podršku u vidu pravnog i finansijskog savjetovanja, pomoći u organizovanju i promociji događaja, podrške u izradi i podnošenju građanskih inicijativa, povezivanja sa donosiocima odluka (Vladom Crne Gore i lokalnom samoupravom), ustupanje prostorija za organizaciju sastanaka, pres konferencija, fokus grupe, radionica i sl.

[Saznaj više o Help desku](#)

↑ Zatvorि



Unapređenje kapaciteta organizacija civilnog društva

Jedan od ciljeva Resursnog centra jeste da osnaži organizacije civilnog društva da postanu efiksnii, odgovorni i nezavisni akteri u društvenom životu Crne Gore. U tom smislu osmisili smo cijeli niz obuka, sastanaka, i povezivanja relevantnih aktera u ovoj oblasti.

[Saznaj više o unapređenju kapaciteta](#)

↑ Zatvorи



Podsticajni okvir za djelovanje civilnog društva u Crnoj Gori

U cilju izgradnje podržavajućeg okruženja za civilno društvo, Resursni centar u kontinuitetu zagovara brojna rješenja iz ove oblasti kako na nacionalnom tako i na lokalnom nivou. Da bi prijedlozi koje upućujemo donosiocima odluka bili valjni i zasnovani na podacima a ne percepciji, kroz projekt se sprovode redovna istraživanja.

[Saznaj više o podsticajnom okviru](#)

↑ Zatvorи



Besplatno korišćenje sale Resursnog centra za organizacije civilnog društva

Pravo korišćenja sale Resursnog centra (sala za sastanke , press konferencije i radionice) imaju sve organizacije civilnog društva, aktivisti, aktivistkinje i zainteresovani pojedinci koji podnesu pravilno ispunjenu aplikaciju za korišćenje sale u propisanom roku a čiji zahtjev je u skladu sa kriterijumima RC za dodjelu sale.

Sala RC može da primi do trideset ljudi. RC organizaciji/pojedincu ustupa salu na ograničeni vremenski period uz dozvolu korišćenja određenih tehničkih pomagala (plazma monitori za prezentacije, reflektori za press konferencije, dodatni kablovi i laptop).

Događaj može biti organizovan radnim danima (ponedjeljak-petak) u vremenskom periodu između 09h i 15h.

Korišćenje prostorija RC je ograničeno na RC press salu i učesnicima događaja i organizatorima nije dozvoljeno korišćenje drugih prostorija.

Tokom 2020. godine sala
Nacionalnog i lokalnih RC u
korišćena je za

43

događaja



NEKA SE I TVOJ GLAS ČUJE II

Vrijednost projekta: **84.650,00 eura**

Donator: Ambasada Kraljevine Holandije

Trajanje projekta: septembar 2018. godine - septembar 2020. godine

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) je u septembru 2018. godine započeo realizaciju projekta "Neka se čuje i tvoj glas II", uz podršku Ambasade Kraljevine Holandije u Beogradu. Projekat se realizuje u saradnji sa Agencijom za sprječavanje korupcije.

Projekat ima za **cilj** stvaranje povoljnog okruženja za zaštitu zviždača u Crnoj Gori, kroz povećanje stepena znanja svih aktera u društvu, kako o zakonskim rješenjima vezanim za zaštitu zviždača u okviru Zakona o sprečavanju korupcije, tako i o značaju institucije zviždača za borbu protiv korupcije i demokratizaciju društva, što je ujedno bio i **specifični cilj** projekta.

U toku 2020. godine realizovane su sljedeće aktivnosti:

- **tri radionice** za 30 lica određenih za postupanje po prijavama zviždača zaposlena u sistemu zdravstvene zaštite;
- **tri radionice** za 47 lica određenih za postupanje po prijavama zviždača zaposlena u sistemu obrazovanja

Organizovano je obilježavanje **Međunarodnog dana zviždača**. U okviru projektnih aktivnosti pripremljena je publikacija „*Primjena u praksi zakonskih rješenja za zaštitu zviždača*“ koja predstavlja prikaz najboljih međunarodnih praksi u oblasti zaštite zviždača, kao i pregled institucionalih i pravnih rješenja na nivou zemalja članica EU. Osim toga, u publikaciji je obrađen Regionalni kontekst zaštite zviždača sa posebnim osvrtom na zakonska rješenja koja su usvojena u Bosni i Hercegovini, Srbiji i Crnoj Gori sa osvrtom na kvalitet zakonskih rješenja i praksu, odnosnu primjenu propisa. Organizovan je okrugli sto „**Zaštita zviždača u Crnoj Gori i zemljama regionala**“ na kom je učešće uzelo više od 50 učesnika. Okrugli sto je bio posvećen osvrtu na dosadašnju primjenu zakona koji regulišu zaštitu zviždača u Crnoj Gori i region, a poseban segment je bio posvećen predstavljanju primjera iz prakse, odnosno dosadašnjih iskustva zviždača iz Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore.

VLADA I NVO

DIJALOG PA POVJERENJE

Vrijednost projekta: **18.295,48 eura**

Donator: Ministarstvo javne uprave

Trajanje projekta: septembar 2019. godine - maj 2020. godine

Ovaj projekat ima za **cilj** da doprinese povećanju stepena povjerenja i saradnje između javne uprave i nevladinih organizacija u Crnoj Gori, te i osnaži nevladine organizacije da aktivno doprinesu jačanju participativne demokratije. Kroz ovaj projekat, nevladine organizacije će se sposobiti da u većoj mjeri učestvuju u procesima izrade javnih politika, što takođe predstavlja važan mehanizam i prostor za stalnu razmjenu mišljenja, argumentacije i razvoj kulture dijaloga izmedju ovih aktera.

Rezultati projekta su: (1) Unaprijeđen dijalog između javne uprave i NVO o izazovima i preporukama za poboljšanje saradnje i povjerenja i (2) Ojačani kapaciteti 36 predstavnika/ca lokalnih NVO iz tri regije Crne Gore za aktivno učešće u procesu donošenja odluka.

Direktna ciljna grupa projekta su: 20 predstavnika javne uprave, 36 predstavnika NVO u Crnoj Gori.

AKTIVNOSTI SPROVEDENE TOKOM 2020. GODINE

- **Regionalni skupovi u Ulcinju i Nikšiću**, a na kojima su predstavljeni rezultati istraživanja o stepenu povjerenja u saradnju između NVO i javne uprave, a nakon predstavljanja rezultata, organizovane su diskusije na temu "Javna uprava i NVO – Kako do suštinske saradnje i povjerenja";
- **Tri obuke za nevladine organizacije na temu „Mehanizmi učešća u procesu donošenja odluka“** koje su održane na Cetinju, u Petrovcu i Mojkovcu, okupile su 36 predstavnika/ca NVO koji su ojačali kapacitete u ovoj oblasti;

- **Izrađen priručnik „Mehanizmi građanskog učešća na nacionalnom i lokalnom nivou“** koji osim zakonodavnog okvira sadrži i pozitivne primjere građanskog učešća u procesima donošenja odluka u Crnoj Gori. Priručnik je dostupan na linku: <https://crnvo.me/wp-content/uploads/2021/02/Mehanizmi-gradjanskog-ucesca-u-procesima-donosenja-odluka-na-lokalnom-i-nacionalnom-nivou.pdf>



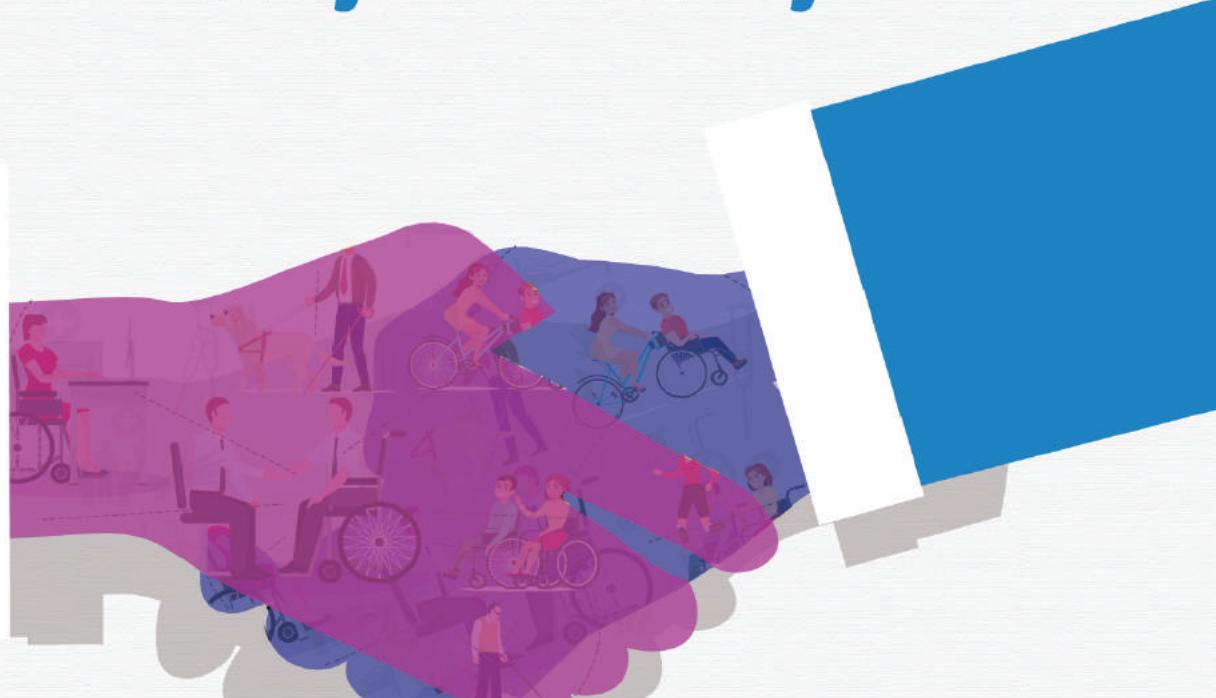
**mehanizmi građanskog
učešća u donošenju odluka
na nacionalnom i lokalnom nivou**

priručnik o participativnoj demokratiji



OSI

učestvuju i odlučuju



Vrijednost projekta: **23.393,28 eura**

Donator: Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava

Trajanje projekta: oktobar 2020. godine - avgust 2021. godine

Ovaj projekat ima za **cilj da doprinese jednakom društvu bez diskriminacije** koje je zasnovano na demokratskim principima, dok je **specifični cilj projekta** unaprijeđen položaj OSI i OOSI za aktivno učešće u javnom i političkom životu.

Rezultati projekta su: 1. Unaprijeđen dijalog između institucija, nevladinih organizacija i OSI u oblasti uloge OOSI u poboljšanju položaja OSI; 2. Ojačani kapaciteti 12 predstavnika/ca organizacija osoba sa invaliditetom (OOSI) o javnom zastupanju i pisanju projekata; 3. Povećan nivo znanja 30 osoba sa invaliditetom o učešću u javnom i političkom životu.

Glavne aktivnosti projekta, koje će doprinijeti ostvarenju rezultata i ciljeva su: 1) Istraživanje o ulozi OOSI u poboljšanju položaja lica sa invaliditetom, 2) Tri panel debate na temu Uloga OOSI u poboljšanju položaja lica sa invaliditetom; 3) Trodnevna obuka za OOSI na temu Javno zastupanje u cilju rješavanja problema u oblasti OSI, 4) Trodnevna obuka za OOSI na temu Pisanje projekata; 5) Tri trodnevne obuke za OSI na temu Učešće u političkom i javnom životu bez diskriminacije; 6) Objavljivanje zbornika radova OSI Javni i politički život bez diskriminacije.

TOKOM 2020. GODINE SPROVEDENO JE istraživanje o ulozi organizacija osoba sa invaliditetom na poboljšanje kvaliteta OSI koje je dostupno na linku: <https://crnvo.me/wp-content/uploads/2021/04/Istraživanje-OSI-Ucestvuju-i-odlucuju.pdf>

MREŽA MLADIH PREDUZETNIKA

Vrijednost projekta: **11.420,96 eura**

Donator: Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta

Trajanje projekta: novembar 2020. godine - april 2021. godine

Opšti cilj projekta je doprinos poboljšanju zapošljivosti i socijalne uključenosti kod mladih, dok je **specifični cilj** poboljšana konkurenčnost mladih na tržištu rada.

Očekivani rezultati projekta su: 1: Ojačane preduzetničke i socijalne kompetencije nezaposlenih mladih osoba i 2: Povećana edukovanost i motivisanost mladih za aktivno učešće u društvenoj zajednici.

U toku 2020. godine realizovana je prva aktivnost u okviru projekta: Priprema realizacije seminara, raspisivanje poziva za učešće i selekcija učesnika seminara.

novi dijalog za manjinska prava



Vrijednost projekta: **11.958,00 eura**

Donator: Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava

Trajanje projekta: novembar 2020. godine - maj 2021. godine

Opšti cilj projekta je: Doprinos unapredjenju položaja manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u Crnoj Gori. **Specifični cilj projekta je:** Unaprijedjeno djelovanje svih aktera u poboljšanju političke participacije manjina.

Projekat podrazumijeva realizaciju dva rezultata: 1. Uspostavljen monitoring učešća manjina u procesima odlučivanja i 2. Osnaženi kapaciteti NVO koje se bave zaštitom manjina za monitoring javnih politika i javno zagovaranje.

U toku 2020 godine realizovana je prva aktivnost projekta: Sprovođenje istraživanja o učešću manjina u procesima donošenja odluka koje je dostupno na linku: <https://crnvo.me/wp-content/uploads/2021/04/Ucescencija-manjinskih-naroda-u-procesu-donosenja-odluka-na-lokalnom-i-drzavnom-nivou-2021.pdf>



Za snažnije društvo iz ugla rodne jednakosti

Vrijednost projekta: **11.080,64 eura**

Donator: Ministarstvo pravde, ljudskih i manjinskih prava

Trajanje projekta: novembar 2020. godine - maj 2021. godine

Opšti cilj projekta je: Doprinos osnaživanju žena za aktivno uključivanje u preduzetničke aktivnosti.

Specifični cilj projekta je: Jačanje kompetencija žena za razvoj preduzetničkih ideja ili žensko preduzetništvo.

Direktna ciljna grupa koja je učestvovala u realizaciji bile su nezaposlene žene koje spadaju u kategoriju teže zapošljivih (starije od 45 godina, duže vremena nezaposlene) na osnovu evidencija Zavoda za zapošljavanje; žene sa iskustvom nasilja u porodici, korisnice usluga sigurnih ženskih kuća; ženske nevladine organizacija koje u okviru svojih djelatnosti obavljaju privredne aktivnosti u skladu sa principima socijalnog preduzetništva; žene koje su korisnice usluga nevladinih organizacija koje se bave pitanjima osoba sa invaliditetom.

Projektom je predviđao realizacija seta obuka koje su usmjereni na osnaživanje žena iz teže zapošljivih kategorija u cilju njihovog aktivnog uključivanja u preduzetničke aktivnosti čime se u najvećoj mjeri doprinosi ostvarenju unapređenja ženskog preduzetništva i poboljšanje položaja žene na tržištu rada.

Planirane aktivnosti su: Organizovanje obuke za 10 polaznica na temu Pravno-ekonomski okvir za pokretanje biznisa i/ili socijalnog preduzeća; Organizovanje obuke za 10 polaznica na temu definisanje i razvoj održive poslovne ideje; Organizovanje obuke za 10 polaznica na temu unapređenje poslovnih vještina, Organizovanje interaktivne radionice za 10 polaznica za pripremu biznis plana; Organizovanje mentoring podrške pri izradi održivog biznis plana.



BALKAN
CIVIL
SOCIETY
DEVELOPMENT
NETWORK

Zaštita građanskog prostora - Regionalni centar za razvoj civilnog društva *Protecting Civic Space- Regional Civil Society Development Hub*

Donator: Sida

Centar za razvoj nevladinih organizacija kao nacionalni partner učestvuje u sprovodenju projekta "Zaštita građanskog prostora - Regionalni centar za razvoj civilnog društva", koji finansira Sida, a realizuje Balkanska mreža za razvoj civilnog društva i njene članice u zemljama Zapadnog Balkana i Turskoj.

CRNVO u ulozi nacionalnog partnera na projektu izrađuje Monitoring matricu u kojoj će biti sadržani osnovni principi i standardi koji su identifikovani kao neophodni za uspostavljanje pravnog okvira, a u cilju stvaranja podsticajnog okruženja za delovanje civilnog društva.

Principi, standardi i indikatori su formulisani uz uzimanje u obzir trenutnog stanja razvoja i diverziteta u državama Zapadnog Balkana i u Turskoj. Oni se oslanjaju na međunarodno garantovane slobode i prava i najbolje regulatorne prakse u Evropskoj uniji i evropskim državama. Cilj Matrice je definisanje optimalne željene situacije za efikasno funkcionisanje i razvoj civilnog društva, dok istovremeno ona ima za cilj postavljanje realističnog okvira koji organi javne vlasti mogu slijediti i primjenjivati. Imajući u vidu činjenicu da glavni izazovi leže u primjeni, indikatori su definisani tako da prate situaciju na nivou pravnog okvira i praktične primene.

Matrica obuhvata tri oblasti:

- Osnovne pravne garancije za ostvarivanje sloboda;
- Okvir finansijske održivosti organizacija civilnog društva i
- Odnos Vlade i organizacija civilnog društva,

a služiće kao osnov za praćenje razvoja civilnog društva u državama koje učestvuju u projektu.

AKTIVNOSTI SPROVEDENE TOKOM 2020. GODINE

Objavljeno je istraživanje koje je sprovedeno među OCD u Crnoj Gori o podsticajnom okruženju za rad nevladinih organizacija koje je dostupno na linku: <https://crnvo.me/wp-content/uploads/2021/03/Montenegro-Monitoring-Matrix-Report-2019-ENG.pdf>

RAZGOVORI U DRUŠTVU SOCIJALNI DIJALOG ZA BOLJU BUDUĆNOST

Vrijednost projekta: **101.932,69 eura**

Donator: Evropska unija, kroz program EIDHR

Trajanje projekta: decembar 2019. godine - avgust 2021. godine

Projekat *Razgovori u društvu - socijalni dijalog za bolju budućnost* sprovodi Sindikat doktora medicine Crne Gore u partnerstvu sa Centrom za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO).

Opšti cilj projekta je doprinos ukupnoj demokratizaciji i unaprjeđenju uloge civilnog društva u Crnoj Gori. **Specifični cilj 1** projekta je podrška u strukturi i jačanju kapaciteta i uloge OCD-a koje se bave zdravstvenim sektorom u Crnoj Gori; dok je **specifični cilj 2** poboljšanje mehanizama za razmjenu mišljenja i demokratski dijalog.

Rezultati koji će se postići ovim projektom su:

- Ojačani položaj i kapaciteti OCD-a koji se bave zdravstvenim pitanjima u Crnoj Gori i unaprijeđen socijalni dijalog;
- Procijenjen nivo saradnje, uticaja zainteresovanih strana iz zdravstvenog sektora i stanje ljekara u Crnoj Gori i proizvedene preporuke;
- Povećana svijest i promocija važnosti profesionalnih sindikata s naglaskom na zdravstveni sektor.

Glavne aktivnosti projekta su: Kreiranje platforme za zainteresovane strane za zagovaranje i unaprjeđenje zdravstvenog sektora u Crnoj Gori; organizacija početnog sastanka za uspostavljanje platforme; organizacija obuke za članove Platforme o temi strateškog planiranja; organizacija obuke za članove Platforme o temi praćenja i evaluacije javnih politika; organizacija obuke za članove Platforme o tematskim mehanizmima učešća u procesima donošenja odluka; okrugli sto sa EU i regionalnim sindikatima o mehanizmima učešća i zagovaranja za bolje pozicioniranje profesionalnih sindikata; Organizacija škole socijalnog dijaloga; on-line forum za diskusiju (nadogradnja postojećeg vebajta); istraživanje položaja medicinskih radnika i izrada publikacije sa pratećim preporukama; anketa o *burn-out-u* među ljekarima u Crnoj Gori; Predstavljanje rezultata istraživanja; objavljivanje 10 članaka o stanju u zdravstvenom sektoru u Crnoj Gori; TV emisije o položaju medicinskih radnika i uticaju Professionalnih sindikata na poboljšanje njihovog stanja; Kampanja na društvenim medijima i izrada 10 info grafika o položaju profesionalnog sindikata u zdravstvenom sektoru; Kratki promotivni video snimci; Finalna konferencija.

Projekat će se sprovoditi do avgusta 2021. godine.

ČLANSTVA U RADNIM GRUPAMA I TIJELIMA



Ana Novaković Đurović
izvršna direktorka

Ana je članica *Savjeta za saradnju organa javne uprave i nevladinih organizacija*, kojim predsjedava ministarka javne uprave, Suzana Pribilović, od juna 2018. godine.

Osim toga, članica je Radne grupe za *Poglavlje 23 Pravosuđe i osnovna prava* u okviru pregovaračkog procesa za pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji.



Lidija Knežević
koordinatorka Programa za unaprjeđenje pravnog i institucionalnog okvira

Lidija je bila članica Radne grupe za izradu Informacije o primjeni Zakona o nevladinim organizacijama, a takođe je bila u radnoj grupi za izradu Odluke o uslovima i postupku finansiranja projekata i programa nevladinih organizacija.



Zorana Marković
koordinatorka Programa za dobro upravljanje

Zorana je članica *Tehničkog komiteta ISME/TK 007* Instituta za standardizaciju Crne Gore.

ČLANSTVA U MREŽAMA I KOALICIJAMA

Mreža za društvenu odgovornost i Tehnički komitet za društvenu odgovornost

Centar za razvoj nevladinih organizacija član je Mreže za društvenu odgovornost. Cilj formiranja Mreže je promocija i podizanje svijesti preduzeća, organizacija civilnog društva, državne administracije i najšire javnosti o konceptu društveno odgovornog poslovanja kao jednog od mehanizama za održivi razvoj. Osim predstavnika/ca NVO, Mrežu čine i predstavnici/e državnih institucija, univerziteta i poslovnih asocijacija.

Koalicija "Saradnjom do cilja"

CRNVO član je Koalicije "Saradnjom do cilja". Koalicija NVO - Saradnjom do cilja zalaže se za unaprjeđenje okvira za razvoj i rad nevladinog sektora u Crnoj Gori, unaprjeđenje odnosa sa Vladom Crne Gore, lokalnom samupravom, Skupštinom Crne Gore i privrednim subjektima, kao i poboljšanje programske i finansijske transparentnosti rada nevladinog sektora. Koalicija trenutno broji više od sto nevladinih organizacija iz cijele Crne Gore.

Više o mreži možete naći na linku <http://www.saradnjomdocilja.org>

Balkanska mreža za razvoj civilnog društva (BCSDN)

Balkanska mreža za razvoj civilnog društva (BCSDN) - inicijativa organizacija koje se bave razvojem civilnog društva iz 9 balkanskih država, koje se angažuju za osnaživanje civilnog društva na Balkanu putem dijeljenja i razvojem lokalnih praksi i koncepata kao i osnaživanjem karaktera civilnog društva.

Više o mreži možete pronaći na linku <http://www.balkancsd.net/>

Koalicija za zaštitu zviždača Jugoistočne Evrope

Kao prva regionalna inicijativa ove vrste, Koalicija okuplja aktiviste, novinare i stručnjake kako bi ojačala zakonska prava za zviždače i podržala njihove napore za postizanje pravde. Organizacije iz 12 zemalja u regionu, posvećene promovisanju slobodnog izražavanja i borbe protiv korupcije, natjerale su ovaj savez da unaprijedi učešće građana i ljudska prava.

Mi radimo na jačanju javne svesti, informišući društvo o bitnim doprinosima zviždača da poboljšaju transparentnost i odgovornost u vladama i korporacijama. Zajedno sa našim direktnim akcijama, Koalicija služi kao platforma za razmjenu stručnosti i znanja s nevladnim organizacijama, kreatorima politika, aktivistima, istraživačima i drugima. Takođe, koordiniramo sa medijima da istražimo i objavimo priče o zviždačima.

Više o mreži možete pronaći na linku <https://see-whistleblowing.org/the-coalition/>

**Atinska 54, Gorica C
81000 Podgorica**

+382 (0) 20 219 121

crnvo@crnvo.me

www.crnvo.me

